

Sygn. akt I ACa 732/08

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 grudnia 2008 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Bogumiła Ustjanicz
Sędziowie :	SA Elżbieta Karpeta (spr.) SA Anna Bohdziewicz
Protokolant :	Marta Palczewska

po rozpoznaniu w dniu 18 grudnia 2008 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa A. K. (1), A. D., E. S., J. B. i A. K. (2)

przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewodzie (...) w K.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 27 sierpnia 2008 r., sygn. akt II C 329/07

oddala apelację i zasądza od pozwanego na rzecz powodów 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I ACa 732/08

UZASADNIENIE

Powodowie A. D. , E. S. , J. B. , A. K. (2) i A. K. (1) wnieśli o zasądzenie od Skarbu Państwa - Wojewody (...) w K. : na rzecz A. D. kwoty 93.392 zł z ustawowymi odsetkami od 11 lipca 2006 r. z tytułu utraconych należnych korzyści z nieruchomości za okres od 19 sierpnia 2003 r. do 10 lipca 2006 r. i kwoty 105.000 zł z ustawowymi odsetkami od 19 sierpnia 2006 r. za bezprawnie uwłaszczoną nieruchomość , oraz na rzecz każdego z pozostałych powodów kwoty 23.348 zł z ustawowymi odsetkami od 11 lipca 2006 r. z tytułu utraconych należnych korzyści z nieruchomości za okres od 19 sierpnia 2003 r. do 10 lipca 2006 r. i kwoty 26.250 zł z ustawowymi odsetkami od 19 sierpnia 2006 r. za bezprawnie uwłaszczoną nieruchomość , a ponadto o zasądzenie zwrotu kosztów procesu.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zwrot kosztów procesu. Zarzucił, że powodowie otrzymali już z mocy decyzji z 14 grudnia 2004 r. odszkodowanie za utraconą nieruchomość .

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Katowicach uwzględnił częściowo powództwo zasądając od pozwanego na rzecz powódki A. D. 60 488 zł. z ustawowymi odsetkami od 22 marca 2006r., a na rzecz pozostałych powodów kwoty po 15 122 zł. z odsetkami od 22 marca 2006r., a ponadto na rzecz A. D. kwotę 27 671 zł. i na rzecz pozostałych powodów kwoty po 6 917,75 zł. – z ustawowymi odsetkami od wskazanych kwot i dat.

Sąd Okręgowy poczynił następujące ustalenia.

Orzeczeniem nr 7 Ministra Przemysłu Lekkiego z dn. 5 sierpnia 1949 r. przejęto na własność Państwa przedsiębiorstwo (...) w Z. , znajdujące się na nieruchomości położonej w Z. przy ul . (...) , będące własnością J. H. . Tenże Minister wydał w dniu 28 marca 1951 r. orzeczenie (...) zatwierdzające m.in. przejście na własność Państwa nieruchomości gruntowej , na której znajdował się budynek drukarni.

W dniu 31 lipca 1992 r. Wojewoda (...) wydał decyzję znak (...) stwierdzającą nabycie przez Przedsiębiorstwo (...) w B. z mocy prawa użytkowania wieczystego gruntu oraz prawa własności znajdujących się na nim budynków - w odniesieniu do dawnej nieruchomości J. H. znacjonalizowanej w 1949 r.

Przedsiębiorstwo (...) zbyło przedmiotową nieruchomość na rzecz małżonków P. umową z dnia. 28 lutego 2000 r.

W dniu 18 sierpnia 2003 r. Minister Gospodarki ,Pracy i Polityki Społecznej wydał decyzję (...) (...), mocą której stwierdził nieważność orzeczenia Ministra Przemysłu Lekkiego z dnia 28 marca 1951 r. znak (...) w części dotyczącej nieruchomości gruntowej.

Dnia 28 czerwca 2006 r. Minister Budownictwa decyzją znak (...) stwierdził, że decyzja Wojewody (...) znak (...) dotycząca uwłaszczenia Przedsiębiorstwa (...) w B. przedmiotową działką została wydana z naruszeniem prawa oraz odmówił stwierdzenia nieważności tej decyzji z uwagi na zaistniałe nieodwracalne skutki prawne.

Bezspornym było , że powodowie są następcami prawnymi J. H. , A. D. w 1/2 , zaś pozostali w 1/8 każde z nich. Na skutek wniosku powodów o wypłatę odszkodowania z tytułu należnych korzyści w związku z bezprawnym przejściem na własność Państwa przedmiotowej nieruchomości gruntowej Minister Gospodarki i Pracy wydał w dniu 14 grudnia 2004 r. decyzję (...) (...) o przyznaniu powodom odszkodowania - na rzecz A. D. w kwocie 175.347 zł , a na rzecz pozostałych powodów w kwotach po 43.836,50 zł. Postępowanie administracyjne z kolejnego wniosku powodów o dalsze odszkodowanie zostało umorzone decyzją Wojewody (...) z 20.4.2007 r. z powodu uchylenia art. 160 kpa.

Mając na uwadze powyższe ustalenia Sąd Okręgowy zważył, że podstawą żądania powodów był art.417¹ § 2 kc zgodnie z którym, Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji. Uregulowana w art. 417¹ § 2 k.c. odpowiedzialność za niezgodne z prawem prawomocne orzeczenie wchodzi w rachubę, jeżeli zdarzenie sprawcze w postaci wydania orzeczenia nastąpiło w dniu 1 września 2004 r. i później. Przytoczony przepis obowiązuje od dnia 1 września 2004 r. , z tym , że zgodnie z art.5 ustawy z dn. 17.6.2004 r.o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 162,poz. 1692), do zdarzeń i stanów prawnych powstałych przed dniem wejścia w życie tej ustawy stosuje się przepisy art. 417, art. 419, art. 420, art. 420¹, art. 420² i art. 421 kodeksu cywilnego oraz art. 153, art. 160 i art. 161 § 5 Kodeksu postępowania administracyjnego , w brzmieniu obowiązującym do dnia wejścia w życie ustawy nowelizującej.

Przywołał Sąd Okręgowy stanowisko Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie zawarte w wyroku z 5.12.2006 r. VII SA/Wa 1765/06, zgodnie z którym przez pojęcia "zdarzenia i stany prawne" (art. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 162, poz. 1692) należy rozumieć nabycie cech ostateczności przez decyzję wydaną z naruszeniem art. 156 § 1 k.p.a. oraz - w przypadku wystąpienia szkód w związku ze stwierdzeniem nieważności decyzji - nabycie cech ostateczności przez

decyzję stwierdzającą nieważność decyzji dotychczasowej (art. 158 § 1 k.p.a.) - LEX nr 304133 i wskazał Sąd, że w sprawie niniejszej decyzja taka zapadła dnia 28 czerwca 2006 r.

Nie było kwestionowane, że w sprawie zachodziły przesłanki z art. 417¹ § 2 kc, skoro nastąpiło stwierdzenie we właściwym postępowaniu niezgodności z prawem decyzji, która spowodowała szkodę (art. 417¹ § 2 kc zd. 1).

Sąd Okręgowy uznał za chybiony zarzut pozwanego, jakoby w niniejszym postępowaniu powodowie domagali się po raz drugi odszkodowania za tę samą szkodę, za którą zostało im przyznane odszkodowanie przez Ministra Gospodarki i Pracy decyzją z dnia 14 grudnia 2004 r. znak (...)(...).

Jak bowiem wynika z uzasadnienia tego orzeczenia, odszkodowanie to dotyczyło utraconych korzyści za okres od 17.10.1997 r., tj. od wejścia w życie Konstytucji RP, do dnia 18.8.2003 r. (czyli do dnia wydania przez Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej decyzji (...)(...) stwierdzającej nieważność orzeczenia Ministra Przemysłu Lekkiego dn. 28 marca 1951 r. znak (...) w części dotyczącej nieruchomości gruntowej), który to dzień określony został w uzasadnieniu jako chwila „przywrócenia nieruchomości na rzecz spadkobierców byłej właścicielki”. A zatem, nie mogło być wątpliwości, iż odszkodowanie nie objęło szkody w postaci *damnum emergens* polegającej na utracie własności nieruchomości. Przyznane bowiem zostało przy założeniu, że nieruchomość powróciła do właścicieli. Tymczasem, jak wskazano wyżej, mimo stwierdzenia nieważności decyzji nacjonalizacyjnej, spadkobiercy J. H. nieruchomości nie odzyskali, albowiem na skutek wydania kolejnej niezgodnej z prawem decyzji administracyjnej, doszło do nie dających się usunąć skutków prawnych - nieruchomość została nabyta przez małżonków P..

Właśnie ta druga decyzja - decyzja Wojewody (...) znak (...) dotycząca uwłaszczenia Przedsiębiorstwa (...) w B. przedmiotową działką jest podstawą powództwa w sprawie niniejszej. Tymczasem podstawą wniosku powodów z 29.10.2003 r., w wyniku którego wydana została decyzja Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 grudnia 2004 r. (...) (...) o przyznaniu powodom odszkodowania była nieważność orzeczenia Ministra Przemysłu Lekkiego dn. 28 marca 1951 r. znak (...).

Tak więc, w sprawie niniejszej powodowie domagają się odszkodowania za szkodę:

- powstałą na skutek wydania (niezgodnej z prawem) innej decyzji niż ta, której dotyczyła decyzja z dnia 14 grudnia 2004 r. o przyznaniu odszkodowania,

- inną, niż szkoda ujęta w tym orzeczeniu (*damnum emergens* w postaci wartości utraconej nieruchomości oraz *lucrum cessans* za inny okres - od 19 sierpnia 2003 r. do 10 lipca 2006 r.)

Celem określenia wysokości szkody powodów, Sąd przeprowadził dowód z opinii biegłego z zakresu szacowania nieruchomości mgr inż. W. K.. Biegły wyliczył wartość przedmiotowej nieruchomości wg stanu na dzień 28.3.1951 r. i cen obecnych, na sumę 120.976 zł. Natomiast potencjalny przychód w postaci czynszu dzierżawnego za sporny okres wyniósłby według biegłego 55.372 zł. Pozwany nie wniósł zastrzeżeń do opinii.

Po wyjaśnieniu przez biegłego podstaw przyjętych przez niego założeń i obliczeń Sąd Okręgowy uznał, że metoda zastosowana przez biegłego K. była zgodna z zasadami i standardami postępowania przy dokonywaniu tego rodzaju wyceny, w związku z czym uznał opinię biegłego za miarodajną w sprawie i na jej podstawie zasądził na rzecz każdego z powodów tę część odszkodowania, która odpowiada wielkości jego udziału. Podstawą rozstrzygnięcia był art. 417¹ § 2 kc.

W apelacji od tego wyroku pozwany zarzucał naruszenie prawa materialnego poprzez błędną interpretację i niewłaściwe zastosowanie art. 417¹ § 2 kc. oraz przez nie uwzględnienie w niniejszej sprawie art. 160 k.p.a., a także naruszenie art. 130 ustawy o gospodarce nieruchomościami przez błędną ocenę istniejącego stanu faktycznego i prawnego nieruchomości, będącej przedmiotem sporu. W uzasadnieniu powoływał się pozwany na podnoszony w toku całego postępowania zarzut, że powodowie w toku postępowania domagali się po raz drugi odszkodowania za tę samą szkodę związaną z nieruchomością, za którą zostało im przyznane odszkodowanie decyzją Ministra Gospodarki i Pracy

z dnia 14 grudnia 2004r. Nadto zarzucał apelujący, że źródłem szkody powodów może być decyzja nacjonalizacyjna, a nie – jak przyjął Sąd Okręgowy – decyzja uwłaszczeniowa, a w związku z tym o odszkodowaniu należnym powodom należałoby rozstrzygać na mocy art. 160 § 1 k.p.a., a powołany przepis art. 417¹ § 2 kc. nie powinien mieć zastosowania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Najistotniejsze znaczenie dla rozstrzygnięcia o zasadności zarzutów apelacyjnych ma kwestia źródła szkody powodów, którą jest pozbawienie ich możliwości korzystania z nieruchomości oraz możliwości odzyskania własności i władztwa nad tą nieruchomością. Zdaniem pozwanego jedynie decyzja nacjonalizacyjna wywołała tę szkodę, natomiast powodowie twierdzili, a Sąd Okręgowy – jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia – koncepcję tę podzielił, że decyzja uwłaszczająca przedsiębiorstwo (...) na nieruchomości, wcześniej znacjonalizowanej stanowi rzeczywiste źródło szkody, za którą powodowie domagają się odszkodowania w niniejszym procesie. Stanowisko to – zdaniem Sądu Apelacyjnego - zasługuje na aprobatę, przede wszystkim w świetle uzasadnienia decyzji Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 grudnia 2004r., przyznającej odszkodowanie powodom z tytułu utraconych korzyści w następstwie decyzji nacjonalizacyjnej. W uzasadnieniu tejże decyzji jednoznacznie wskazano, że przyznane odszkodowanie stanowi wartość utraconych korzyści związanych z utratą możliwości dzierżawy nieruchomości gruntowej i zlokalizowanego na niej budynku za okres od wejścia w życie Konstytucji RP do 18 sierpnia 2003r., która to data została określona jako data przywrócenia na rzecz spadkobierców byłej właścicielki nieruchomości. Jeżeli zatem przy przyznaniu należnego powodom odszkodowania wyraźnie i jednoznacznie określono za jaką szkodę i okres je wyliczono, a jednocześnie wyrażono pogląd, że nastąpiło przywrócenie nieruchomości na rzecz spadkobierców byłej właścicielki to słusznie uznał Sąd Okręgowy, że szkodę polegającą na utracie władztwa nad nieruchomością oraz na utracie możliwości korzystania z niej w okresie po 18 sierpnia 2003r. należy wiązać z wydaniem decyzji uwłaszczeniowej, bo to ta decyzja umożliwiła przedsiębiorstwu (...) zbycie nieruchomości małżonkom P., uniemożliwiając tym samym zwrot nieruchomości powodom po uchyleniu decyzji nacjonalizacyjnej. Podzielając zatem w całej rozciągłości stanowisko Sądu Okręgowego polegające na uznaniu, że źródłem szkody powodów dochodzonej w niniejszym procesie jest decyzja Wojewody (...) z dnia 31 lipca 1992 r. stwierdzająca nabycie przez Przedsiębiorstwo (...) w B. z mocy prawa użytkowania wieczystego gruntu oraz prawa własności znajdujących się na nim budynków - w odniesieniu do dawnej nieruchomości J. H. znacjonalizowanej w 1949r. należało uznać, że zarzuty apelacji są bezzasadne, a Sąd Okręgowy – wbrew jej twierdzeniom – nie naruszył wskazanych przepisów prawa materialnego. Naruszenie tych przepisów mogłoby zostać stwierdzone bowiem tylko w przypadku podzielenia poglądu apelującego, że źródłem szkody powodów jest decyzja nacjonalizacyjna, a tego stanowiska Sąd Apelacyjny nie podzielił, z przyczyn wyżej wskazanych.

Nie było także podstaw do uwzględnienia wypłaconego powodom odszkodowania na mocy decyzji z 14 grudnia 2004r., gdyż odszkodowanie to dotyczyło innej szkody, niż ta która była przedmiotem niniejszego procesu.

Apelacja jako bezzasadna podlegała zatem oddaleniu na mocy art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na mocy art. 98 § 1 w związku z art. 108 § 1 k.p.c.